

Economics and Social Justice in Jewish Law

Part 7: Tikkun Olam

<p>1a. M. Gittin 4:2 In former times a man was allowed to bring together a beth din wherever he was and cancel the get. Rabban Gamaliel the Elder, however, laid down a rule that this should not be done, so as for Tikkun Olam.</p> <p>Originally the husband was allowed to give [in the get] an adopted name of himself or of his wife, or an adopted town of himself or of his wife. Rabban Gamaliel the Elder made a regulation that he should write, 'the man so-and-so or by what ever names he is known,' 'the woman so-and-so or by whatever names she is known,' for Tikkun Olam.</p> <p>1b. B. Gittin 33a FOR TIKKUN OLAM, What is referred to? — R. Johanan said: To illegitimacy. Resh Lakish said: To prevent wife-desertion. 'R. Johanan said to prevent illegitimacy,' for he held with R. Nahman who said [that the Get could be cancelled] before [a Beth din of] two: [the proceedings] of two are not generally known, so she, not having heard and not knowing [that the Get is cancelled] might go and marry again, and bear illegitimate children. 'Resh Lakish said to prevent wife-desertion,' for he again held with R. Shesheth who said [that he has to cancel it] before [a Beth din of] three. The proceedings of three are generally known, so she hearing and knowing [that the Get was cancelled] would remain unmarried, and we have therefore to save her from being a deserted wife.</p>	<p>1. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ב בראשונה היה עושה בית דין במקום אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תקון העולם בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה והתקין רבן גמליאל הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תקון העולם :</p> <p>תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לג עמוד א מפני תיקון העולם. מאי מפני תיקון העולם? ר' יוחנן אמר: מפני תקנת ממזרים, ריש לקיש אמר: מפני תקנת עגונות. ר' יוחנן אמר מפני תקנת ממזרים, סבר לה כרב נחמן, דאמר: בפני שנים, ובי תרי לית להו קלא, והיא לא שמעה ולא ידעה ואזלה ומינסבא, ואיכא ממזרים; וריש לקיש אמר מפני תקנת עגונות, סבר לה כרב ששת, דאמר: בפני ג', ובי תלתא אית להו קלא, ושמעה וידעה ולא מינסבא, ותקנת עגונות הוא דאיכא</p>
<p>2. M. Gittin 4:3 A widow has [by rights] no power to recover [her kethubah] from the property of orphans save on taking an oath. But they [the Rabbis] refrained from imposing an oath on her. Rabban Gamaliel the elder thereupon made a regulation that she should take any</p>	<p>2. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ג אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם הלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם :</p>

<p>vow which the orphans chose to impose on her and so recover her kethubah. and [similarly] witnesses sign their names to a get for Tikkun Olam. Hillel the elder also instituted the prosbul for Tikkun Olam.</p>	
<p>3a. B. Gittin 36a HILLEL INSTITUTED THE PROSBUL. We have learnt elsewhere: A prosbul prevents the remission of debts [in the Sabbatical year]. This is one of the regulations made by Hillel the Elder. For he saw that people were unwilling to lend money to one another and disregarded the precept laid down in the Torah, Beware that there he not a base thought in thine heart saying, etc. He therefore decided to institute the prosbul. The text of the prosbul is as follows: 'I hand over to you, So-and-so, the judges in such-and-such a place, [my bonds], so that I may be able to recover any money owing to me from So-and-so at any time I shall desire'; and the prosbul was to be signed by the judges or witnesses.</p> <p>3b. B. Gitten 36b-37a What is the meaning of the word 'prosbul'? — R. Hisda says: Pruz buli u-buti. Buli means the rich, as it is written, And I will break the pride of your power, and R. Joseph explained: These are the bula'oth in Judah. Buti means the poor, as it is written, Thou shalt surely lend him sufficient.</p>	<p>3. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לו עמוד א תנן התם: פרוסבול אינו משמט, זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן, שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה +דברים ט"ו+ השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו', עמד והתקין פרוסבול; וזה הוא גופו של פרוסבול: מוסרני לכם פלוני דיינין שבמקום פלוני, שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה, והדיינים חותמים למטה או העדים.</p> <p>תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לו: -לו. מאי פרוסבול? אמר רב חסדא: פרוס בולי ובוטי, בולי - אלו עשירים, דכתיב: +ויקרא כ"ו+ ושברתי את גאון עוזכם, ותני רב יוסף: אלו בולאות שביהודה; בוטי - אלו העניים, דכתיב: +דברים ט"ו+ העבט תעביטנו.</p> <p>רש"י מסכת גיטין דף לו עמוד א בולי ובוטי - עשירים ועניים עשירים שלא יפסידו ועניים שלא ינעלו דלת בפניהם.</p>
<p>4. M. Gittin 4:4 If a man makes his slave security [for a debt] to another man and he emancipates him, in strict justice the slave is not liable for anything [i.e. to pay for his freedom], but for Tikkun Olam his master is compelled to emancipate him. and he gives a bond for his purchase price. Rabban Simeon b. Gamaliel says that he does not give a bond but he emancipates him.</p>	<p>4. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ד עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושחררו שורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר:</p>

<p>5. M. Gittin 4:5 One who is half a slave and half free works for his master and for himself alternate days. This was the ruling of Beth Hillel. Beth Shammai said: you have made matters right for the master but not for the slave. It is impossible for him to marry a female slave because he is already half free. It is impossible for him to marry a free woman because he is half a slave. shall he then remain unmarried? But was not the world only made to be populated, as it says, he created it not a waste, he formed it to be inhabited? For Tikkun Olam, therefore, his master is compelled to liberate him and he gives him a bond for half his purchase price. Beth Hillel thereupon retracted [their opinion and] ruled like Beth Shammai.</p>	<p>5. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ה מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל אמרו לו בית שמאי תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חורין בת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיה מ"ה) לא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי :</p>
<p>6. M. Gittin 4:6 Captives should not be redeemed for more than their value, for Tikkun Olam. Captives should not be helped to escape, for Tikkun Olam. Rabban Simeon b. Gamaliel says [that the reason is] to prevent the ill-treatment of fellow captives. Neither should scrolls of the law, phylacteries and mezuzoth be bought from heathens at more than their value, for Tikkun Olam.</p>	<p>6. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ו המוכר עבדו לגוי או לחוצה לארץ יצא בן חורין אין פודין את השבויים יותר על כדי דמיהן מפני תקון העולם ואין מבריחין את השבויין מפני תקון העולם רבן שמעון בן גמליאל אומר מפני תקנת השבויין ואין לוקחים ספרים תפילין ומזוזות מן הגוים יותר על כדי דמיהן מפני תקון העולם :</p>
<p>7. M. Gittin 4:7 If a man divorces his wife because of ill fame, he must not remarry her. If because she makes a vow, he must not remarry her. R. Judah says: [if he divorces her] for vows which she made publicly, he may not remarry her, but if for vows which she did not make publicly, he may remarry her. R. Meir says, [if he divorces her] for a vow which requires the investigation of a sage, he may not remarry her, but if for one which does not require the investigation of a sage, he may remarry her. R. Eliezer says that one was only forbidden on account of the other. R. Jose son of R. Judah said: a case happened in Sidon of a man who said to his wife, konam, if I do not divorce you, and he did divorce her, and the sages permitted him to</p>	<p>7. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ז המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר ר' מאיר אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר אמר ר' אליעזר לא אסרו זה אלא מפני זה אמר רבי יוסי בר יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תקון העולם :</p>

remarry her — all this for Tikkun Olam.	
<p>8. M. Gittin 4:9 If a man sells his field to a heathen, he has to buy [yearly] the firstfruits from him and bring them to Jerusalem, for Tikkun Olam. i.e., to deter people from selling their land to heathens, or to stimulate them to redeem it if they have sold it.</p>	<p>8. משנה מסכת גיטין פרק ד משנה ט המוכר את עצמו ואת בניו לגוי אין פודין אותו אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן המוכר את שדהו לגוי וחזר ולקחה ממנו ישראל הלוקח מביא ממנו בכורים מפני תקון העולם :</p>
<p>9. B. Gittin 5:3 And for the betterment of property [during wrongful tenure] [and payment] for the maintenance [by a man's heirs] of his widow and daughters is not enforced from mortgaged property, for Tikkun Olam.</p> <p>The finder of a lost article cannot be required to take an oath, for Tikkun Olam.</p>	<p>9. משנה מסכת גיטין פרק ה משנה ג אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תקון העולם</p> <p>והמוצא מציאה לא ישבע מפני תקון העולם :</p>
<p>10. M. Gittin 9:4 The following three bills of divorce are invalid but if a woman marries on the strength of them the child [born of such marriage] is legitimate: [one.] if the husband wrote it with his own hand but it was attested by no witnesses; [a second]. If there are witnesses to it but no date; [a third,] if it has a date but the signature of only one witness. These three bills of divorce are invalid, but if she marries the child is legitimate. R. Eleazar, however, says that even though it was not attested by witnesses at all, so long as he gave it to her in the presence of witnesses it is valid, and on the strength of it she may recover her Kethubah from mortgaged property, since signatures of witnesses are required on the get for Tikkun Olam.</p>	<p>10. משנה מסכת גיטין פרק ט משנה ד שלשה גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גטין פסולין ואם נשאת הולד כשר רבי אליעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תקון העולם :</p>
<p>11. T. Terumot 1:13 If a minor tells someone in the marketplace, "feed me from the tithing", we feed him from Tikkun Olam.</p>	<p>11. תוספתא מסכת תרומות פרק א הלכה יג קטן שאמ' לאחד בשוק האכילני מעשר מאכילו מפני תיקון העולם</p>